

PRIEPASTI V NÁS

Libayová, Barbora

katedra žurnalistiky

PhDr. Daša Nováčiková, PhD.

Abstrakt

Črta s názvom Priepasti v nás opisuje komplikované vzťahy starej mamy a jej vnučky, ktoré ovplyvnila záľuba dôchodkyne v čítaní a preposielaní hoaxov na sociálnych sieťach. Venuje sa tiež nepriaznivej situácii, do ktorej sa seniори dostali pre nedostatok mediálnej výchovy.

Kľúčové slová

Dezinformácie, hoaxy, seniори, bezpečnosť na internete

„Málo čítaš.“

Nespomínam si presne, čo mi vtedy prebehlo hlavou. Takéto poznámky totiž neznášam veľmi dobre. Srdce som cítila až niekde v spánkoch a už i tak studené špičky prstov spôsobené hádkou mi ochladli ešte viac. V takých chvíľach si vždy musím pripomínať, že k starším ľuďom sa treba správať s úctou. Toto bola predsa moja stará mama. Moja rodina. Bolo to však ťažké – bola rovnako tvrdohlavá, dokonca možno ešte tvrdohlavejšia než ja. Púšťala sa so mnou do hádok, keď som ju prosila, aby to nerobila, a potom očakávala, že ju nechám vyhrať. Takto to však funguje pri otázke, či si dáme na obed polievku slepačiu alebo rajčinovú, nie ak sa rozprávame o veľmi nebezpečnom víruse či o údajných neľudských bytostiach, ktoré nás tajne ovládajú. Nechať ju veriť všetkým hoaxom, ktoré číta, mi prišlo nezodpovedné. Mala som jednoducho problém zmieriť sa s tým.

Vravela som si, že je ozajstnou iróniou osudu študovať žurnalistiku a zaujímať sa o vyvracanie hoaxov a súčasne mať starú mamu, ktorá doma praktizuje masáž proti 5G vlnám. Je to asi rovnako frustrujúce, ako byť kardiológom a mať doma vnuka, ktorý každý deň na obed jedáva fast food. (Mimochodom, tú masáž som skúsila – zahŕňa masírovanie ušných lalôčkov s rukami prekríženými na hrudi.)

O nebezpečenstve, ktoré predstavuje internet, sa hovorí roky. Hovorí sa aj o rozmachu lží a poloprávd, ktoré sa na internete denne objavujú. A napriek tomu, že je obom skutočnostiam venovaná toľká pozornosť, nemiznú. Práve naopak – pribúda ich.

V súčasnosti si už neviem predstaviť, že by som naletela tak, ako kedysi. Minimálne by to bolo omnoho ťažšie. Moju sociálnu „bublinu“ tvoria najmä študenti, vzdelaní ľudia a (budúci) novinári. Takmer všetkých ostatných som už zmazala či zablokovala. Spomínam si však na obdobie pred pár rokmi, kedy boli moje sociálne siete plné informácií, ktorých pravdivosť som nevedela odhaliť. Bolo to tak nejak prirodzené, práve totiž vypukla utečenecká kríza, ako ju nazvali médiá. Ľudia sa báli, že im muži zo Sýrie prídu ukradnúť prácu a znásilniť ženy. Linky na rôzne podozrivé stránky sa mi objavovali aj medzi súkromnými správami od známych aj rodiny.

Zrejme po prvý raz som bola nútená overovať pravdivosť článku, keď mi mama poslala text, v ktorom mali akísi muži tmavšej pleti napadnúť talianske dievča a fľašou vodky jej rozbiť hlavu. Pri overovaní som tieto informácie nenašla nikde inde, len na podozrivej stránke, ktorú moja mama našla niekde na Facebooku. Dokonca som hľadala i meno napadnutej dievčiny, no na internete som ho v iných zdrojoch tiež nedokázala nájsť. Napriek tomu si spomínam, aké ťažké bolo presvedčiť mamu, že mi poslala hoax. Akoby pre ňu bolo ťažké uveriť tomu, že na internete sa dočítala lož.

Americká asociácia pre rozvoj vedy (AAAS) zistila, že starší ľudia majú až štyrikrát väčšiu pravdepodobnosť, že budú na Facebooku zdieľať fake news, než je tomu pri mladšej generácii. S tým zrejme súvisí fakt, že na internete nevyrastali. Kedysi totiž nebola taká pravdepodobnosť, že by niekto vydal knihu či časopis, ktorý by obsahoval prekrútené polopравdy, minimum zdrojov či falošné alebo žiadne meno na obale. To je niečo nové a typické pre internet. Pre tých, ktorí s ním nevyrastali, je o to ťažšie vedieť, či čítajú pravdu alebo nie. Najmä na Facebooku, ktorý je pre šírenie hoaxov ideálnym prostredím, môže každý zverejniť, čo len chce. Ak by sme teda uvažovali o informáciách, ktoré sú publikované len na tejto sociálnej sieti, je takmer nemožné, aby sa v nich človek rýchlo vedel zorientovať. Najmä ten, ktorý si na Facebooku ešte len založil účet. Niečo podobné sa stalo aj mojej starkej.

Do tretice všetko dobré. Alebo aj nie

Ešte niekoľko rokov dozadu som sa rozhodla, že si zruším Facebook a ostatné sociálne siete úplne obmedzím. Vtedy som ešte mala so starkou lepšiu vzťah, takže som sa s ňou o tom rozprávala a ona sa rozhodla, že si profil na Facebooku zruší tiež. Mne to vydržalo asi dva roky – ignorovala som sociálne siete a tento detox mi padol vhod. Profil som si opäť aktivovala nejaký čas pred nástupom na vysokú školu. Čo sa týka starkej, netuším, kedy si ho opäť založila ona, prípadne prečo si založila hneď tri rôzne účty.

Že sa vrátila na Facebook som zachytila, až keď mi začali chodiť žiadosti o priateľstvo postupne zo všetkých jej profilov. Tie som, samozrejme, ignorovala, ako to robí väčšina mladých ľudí. Mať v priateľoch starú mamu nie je zrovna „cool“. Mala som však výčitky svedomia, predsa len, je to moja starká. Preto som tretiu žiadosť v poradí prijala.

Nemôžem povedať, že by to bolo celý čas úplne zlé. Ani samotný Facebook totiž nie je úplne zlý. Od starkej mi často chodili typicky „starkovské“ obrázky – mačiatko s horúcim čajom usadené v kytici ruží mi prialo pekný deň, gif anjela s veľkými ligotavými krídlami mi zase prial šťastie do života. Aj napriek tomu, aký je to gýč, to bolo milé. Stačilo na to zareagovať palcom hore či formulkou „aj tebe, starká, ďakujem“. Tým sa to vyriešilo.

Medzitým začala starká viesť obecnú knižnicu u nich na dedine. Ja som nastúpila na vysokú školu a mala som veľa vlastných aktivít. So starkou som sa stretávala i zhovárala menej. Vtedy už náš vzťah nebol taký vrúcny, ako keď som bola mladšia. Nemám totiž vo zvyku iba slepo prikyvovať a kvôli tomu sme so starkou často vstupovali do sporov. Vždy rada rozkazovala o hovorila ostatným, čo je správne a čo nie. Čo funguje takto a čo zase inak. Či pomôže na kašeľ cukor s alpou alebo nie. Stačilo však obmedziť jej návštevy a dalo sa to vydržať. Začiatok starkinej práce v knižnici sa mi preto zdal ako výborný nápad. Sedieť v

miestnosti plnej kníh, následne sa o nich rozprávať s kamarátkami a vzdelávať sa. Myslela som si, že to pre ňu bude ideálne strávený čas.

Niekedy vtedy však zrejme došlo k... K čomu? Nemôžem povedať, že k radikalizácii. Moja starká nie je maniak ani terorista. Ale ako potom nazvať ten druh viery, kedy človek bezhlavo odmieta uveriť informáciám z overených zdrojov a naopak, bezhlavo hltá obsah spochybňujúci dôveryhodnosť najvyšších autorít a ich rozhodnutí? Čo vedie človeka k takejto miere nedôvery voči okolitému svetu? Ako sa bežný človek dostane od normálneho života k tomu, že verí na čipovanie vatovou tyčinkou a otravu vakcínami?

Slovenský novinár Vladimír Šnidl, ktorý sa venuje problematike hoaxov a dezinformáciám, tvrdí, že problém začal už tým, že týchto ľudí nikto nepripravoval na to, ako fungujú sociálne siete. Že ich nemal kto pripraviť na záplavu dezinformácií, ktoré nájdu na sociálnych sieťach. V tomto prípade platí, že stokrát opakovaná lož sa stáva pravdou. (LIBAYOVÁ, 2021, online) A bolo to tak aj pri mojej starkej.

Na mojom starostlivo filtrovanom profile na Facebooku sa začali objavovať naozaj zvláštne články. Analyzovali kompetentnosť Igora Matoviča, poukazovali na klamstvá okolo koronavírusu, ktorý bol buď vytvorený v laboratóriách, prišiel z Ameriky či dokonca vôbec neexistoval. Stránky, z ktorých tieto články pochádzali, boli rôzne. Hlavné správy, Zem a Vek, to boli staré známe klasiky. Nebezpečnejšie mi však pripadali práve tie, o ktorých som nikdy nikde nepočula.

Vždy, keď som zbadala, že pochybný článok z ešte pochybnejšieho webu zdieľala starká, snažila som sa ju na to upozorniť. Napísala som jej a čo najslušnejšie sa jej to pokúsila vysvetliť. Argumentovala som, ukázala som jej dôkazy, navrhla som jej dôveryhodnejšie stránky, ktoré môže sledovať. Prebiehalo to však vždy podobne:

„Mne je jedno, kto to napísal, nepresvedčil ťa obsah?“

Vždy som povedala nie. Nie, samozrejme, že ma nepresvedčil. Dookola som sa pýtala, prečo verí článkom, ktorých nepravdivosť som jej predsa dokázala. Pri niektorých dokonca na klamlivé informácie upozornil samotný Facebook ešte predtým, než si užívateľ mohol video spustiť. Ani to nestačilo.

„Veď je to informácia, každý sa musí rozhodnúť sám,“ znel jej argument.

Žasla som z toho, ako môže človek tak slepo ignorovať dôkazy.

Prvýkrát, kedy som ju upozornila, že zdieľa a preposiela lži, poriadne to medzi nami zaškrípalo. Už som spomínala, že starká má problém s názormi iných ľudí. Nechcem, aby to znelo z mojej strany hrdinsky alebo povýšenecky, to vôbec nie. Ale až do tohto momentu jej

Ľudia z jej okolia nejako výrazne neodporovali. Jednak to šlo veľmi ťažko, na druhej strane to neprípúšťala. Preto sa jej tento konflikt so mnou očividne dotkol.

Hrach o stenu

Náš úplne prvý spor sa týkal, prirodzene, koronavírusu. Vrátila som sa práve z letnej školy v Česku a v práci odo mňa žiadali negatívny PCR test. Starká o tom vedela. Preto mi ešte v ten deň prišiel preposlaný článok z Hlavných správ. Neznáma pani, od ktorej ho starká mala, ho aj okomentovala: „Ja som hovorila, že to je vymyslené diabliami z USA.“

Článok mal titulok „Český minister zdravotníctva vyzýva médiá, aby prestali strašiť ľudí koronavírusom: Je to štandardné infekčné ochorenie. Covid-19 musíme destigmatizovať“. Českým ministrom zdravotníctva bol vtedy ešte Adam Vojtěch. Tohto jeho výroku sa vtedy chytili snáď všetky dezinformačné weby v Českej a Slovenskej republike a takisto aj slovenský bulvár. Poradila som starkej, aby Hlavné správy nečítala. Už len z princípu. Pri množstve dezinformácií, hoaxov a poloprávd vytrhnutých z kontextu by som bola radšej, keby verí inému médiu.

Starká mi obratom odpísala, že článok nečítala, iba mi ho preposlala.

Jedna z najhorších vecí na sociálnych sieťach je, ako málo sú regulované, čo sa obsahu týka. Ich používatelia môžu v medziach zákona zdieľať takmer čokoľvek. Rovnakú váhu má príspevok premiéra, vedkyne, upratovačky aj antivaxera. Azda nikdy predtým nebola úloha titulkov článkov významnejšia. „Všetci ich užívatelia sa stali malými novinármi, ktorí si vyberajú, čo chcú publikovať. Ukázalo sa, že v tomto prostredí sa najviac darí práve konšpiračným teóriám. Je to jedna z najpopulárnejších kategórií správ a šíri sa rýchlosťou, ktorá bola v minulosti nepredstaviteľná,“ povedal o sociálnych sieťach novinár Jakub Goda. Keď s ľahkosťou zdieľania obsahu spojíme práve konšpiračné teórie, vzniknúť môže katastrofa. (LIBAYOVÁ, 2020, online)

Tak sa aj stalo. Podľa Godu je jedným z dôvodov ich masívneho šírenia instantné vysvetlenie obrovských tém: „Tá jednoduchosť je veľmi lákavá. Sú témy, na ktorých pochopenie by človek musel mať obrovské množstvo informácií, aby porozumel nuansám vo veľmi komplikovaných konfliktoch sveta. A keď niekto príde a vysvetlí vám tromi vetami, ako to celé niekto zosnoval, ľahko sa to prijíma.“ (LIBAYOVÁ, 2020, online) Myslím, že do toho spadla aj moja starká. Jedna vec je byť celé mesiace doma a do obchodu chodiť len vo vopred stanovenom čase. Druhá je môcť za to viniť nielen lídrov krajiny, ale aj 5G vlny či Ameriku. Frustrácia ľudí zrejme musí vyústiť v niečo viac, napríklad v nové hobby. A je jedno, či je týmto hobby hra na gitare, otužovanie alebo čítanie názorov, ktorý vám mainstream „naschvál“ neukáže (!!!).

Starkej som sa pokúsila vysvetliť, že je takýto postup nešťastný. Že môže omylom šíriť aj nepravdivé informácie. Že je dôležité čítať najmä dôveryhodné stránky od overených autorov.

Jej odpoveď ma úprimne prekvapila. Povedala, že si dá na tento web pozor a poprosila ma, aby som jej slovo hoax vysvetlila. Všade ho totiž vídala napísané po anglicky. Poslala som jej teda výňatok zo slovníka.

„Takže chujovina!!!“ bola jej reakcia. Pousmiala som sa, odľahlo mi, že si dá poradiť. Myslela som si, že týmto kauzu dezinformácií uzavrieme.

Omyl.

Už na druhý deň mi prišiel do správy článok, v ktorom akýsi nemecký vedec veľkolepo dokázal, že mŕtvi v Bergame vlastne neboli mŕtvi. Všetko to vraj bola iba fraška. Starká ma prosila, aby som jej tieto informácie overila. V článku autor spochybnil smrť stoviek až tisícok ľudí a poukázal na to, ako nami manipulujú politické authority. Autor bol neznámy, web pôsobil nanajvýš podozrivo. Článok som ani nemusela prečítať celý na to, aby som zistila, že nie je založený na realite.

Spomenula som si na všetky rady od odborníkov, ktoré som kedy prečítala, a pokúsila som sa jej vysvetliť, na čo si dať pozor a čo si všímať. Odporučila som jej stránku blbec.online, na ktorej je možné overiť serióznosť konkrétneho média.

Jej reakcia ma opäť raz prekvapila.

„A ty odkiaľ vieš, že je to vierohodné alebo nie, há? Keď som ti včera napísala, že som to nečítala, neznamená, že nič nečítam. Ale pretože si od fachu a mne sa to nepozdávalo, tak som ti to dala overiť. To hádam pre svoju starkú môžeš urobiť!“ bol z nej cítiť hnev. Na jednej strane som chápala – sú to otázky, na ktorých nie je nič zlé. Sama by som nechcela, aby slepo verila všetkému, čo jej niekto s autoritou povie. Jej ďalšia správa ma však zhrozila. Predstava, že niekomu tak pramálo záleží na životoch iných, bola desivá. Starká mi písala, že ľudia umierajú tak či tak. Na infekčné, ale aj, a to najmä, na bežné civilizačné choroby. „Zaujímalo by ma, čím sa líši covid od ostatných chorôb, keď je taký nebezpečný,“ vravela. Najhoršie bolo, že som jej to už vysvetľovala, nie raz. Ja, ale aj azda každé spravodajské médium na svete. Starká sa však snažila vidieť vo veciach viac. Videla v smrti tisícok ľudí Sorosa, amerických vedcov – démonov, snahu ovládnuť svet a zbaviť ho „drahých“ dôchodcov. Jej nové hobby nebolo štrikovanie ani pozeranie filmov Ingy Lindströmovej. Bolo to odhaľovanie sprisahání tak tajných, že o nich netušili ani samotní aktéri.

Keď som v minulosti od seniorov počúvala, že dôchodok je nudný, takto som si to naozaj nepredstavovala.

Bolo to frustrujúce. Ocitli sme sa v začarovanom kruhu, ktorý sa opakoval každých pár dní. Posielala mi videá, v ktorých Harabin, Bukovský či iní známi ľudia presviedčali svojich fanúšikov, že na koronavírus zaberá citrónová voda. Ako nosiť rúška nemusíme, pretože polícia nám nemôže vôbec nič urobiť. Vždy sme sa pochytili – ja som jej vysvetlila, prečo je to hlúposť a ona to vzala ako útok na jej osobu. Zakaždým som ju prosila, aby mi podobné informácie už neposielala – citeľne nám to ničilo vzťah.

„Bez rúšok!“ znela jej odpoveď.

Vyrobené z mŕtvych plodov

Priznávam, situáciu som podcenila. Naše výmeny názorov som brala len ako nevinné škriepky, ktoré sa stali akousi rutinou. Preto som jej správy začala čoskoro ignorovať. Neotvárala som ich, prestala som ju sledovať na sociálnych sieťach a jej profil som si odstránila z priateľov. Brala som to ako menšie zlo než pokračovať v pravidelných hádkach, akokoľvek na ľahkú mieru som ich brala. Vzalo nám to síce možnosť interagovať aj v rovine vnučka a stará mama, ale vravela som si, že ak tým obmedzím popieranie koronavírusu a hádky z toho plynúce, bude to pre nás lepšie. Napokon, nikdy sme neboli najlepšie kamarátky, preto sa tým až tak nezaťažovala.

V ten deň som pracovala. Otvorený Facebook pri práci je samozrejmosťou, preto som si v momente všimla, že mi blikla správa. Starká. Tak ako vždy, okamžite som ju zatvorila. O minútu ale prišla ďalšia. A potom ešte jedna. Zľakla som sa, či sa niečo nedeje – prečo by mi zrazu poslala toľko správ?

Stačilo sa pozrieť na posledný odkaz. Slová „pofidérne testy“ mi udreli do očí. Prečo pofidérne? To je jednoduché – vraj boli vyrobené z tiel potratených plodov. Netuším, odkiaľ táto informácia prišla, ale nezávislí overovatelia faktov na Facebooku video označili za nepravdivé. Ako dôkaz uviedli tri rôzne dôveryhodné zdroje. Moju starkú ani pána v komentároch to však nepresvedčilo.

V prekvapení, že mi poslala video, ktoré bolo takto jednoznačne označené za nepravdivé, som jej po mesiacoch odpísala. Poslala som jej snímku obrazovky, ktorá dokazovala, že zdieľa hoaxy a opäť ju poprosila, aby mi podobné príspevky neposielala.

„Toto ťa nepresvedčilo?“ opýtala sa starká. Bola som zmätená. Samozrejme, že ma to nepresvedčilo, bola to predsa očividná lož. Jej argumentom bol obal testu, ktorý mal tvrdenie dokázať.

„Čo je aj to nepravdivé?“ pýtala sa ma. „Veď je to informácia, každý sa musí rozhodnúť sám,“ dodala. To bolo pre mňa nepochopiteľné. Rozhodnúť sa? Áno, možno. Ale pozrieť sa na

dôkazy, ktoré sa však nehodia do môjho naratívu, a preto ich odpísať, to je nanajvýš ignorantský prístup.

Opakovala som si, že mám byť pokojná a ústretová. Že s internetom nemá také skúsenosti, aké mám ja, že v ňom nie je taká vzdelaná a že je pre ňu ťažké orientovať sa v tom, čo je dôveryhodná informácia a čo nie.

Jedna vec však je vravieť si to, druhá je držať sa svojich predsavzatí v realite.

A tak mi teda po mesiacoch rovnakých rozhovorov praskli nervy. „Starká, nezávislí overovatelia faktov sa zhodli, že ide o nepravdivé informácie. Ver, čomu chceš, ale zatvárať oči pred pravdou je s prepáčením stupídne,“ vybuchla som. Bojovala som s roky vštepovaným pravidlom, že k starším ľuďom sa treba správať slušne. Na druhej strane sa moja vlastná stará mama odmietala pozrieť pravde do očí, pretože sa to nehodilo do jej reality plnej sprisahání.

Na testovaní som bola v tom čase už niekoľkokrát. Robila som si tiež veľké plány so sľubovanou vakcínou. Prežiť svoju dvadsiate roky doma nebol môj sen. A keďže som bola podráždená, mala som potrebu dať jej to vedieť. Chcela som ju hlúpo vyprovokovať poznámkami o čipovaní, nerozmýšľala som triezvo. Mesiace sporov sa na človeku zrejme odrazia viac, než by som si chcela pripustiť.

Jej nedôvera však bola zakorenená hlbšie, ako som si myslela. Články o tom, ako ľudí čipujú malou vatovou tyčinkou, sa mi vždy zdali komické. To som ešte nevedela, že starká je jednou z tých, ktorí tomu veria. „Až keď sa dajú otestovať pred kamerou politici, bude istota, že to nie je nebezpečné. Aj Matelko tvrdí, že sa dali testovať,“ argumentovala. Vtedy boli totiž konšpirácie o nebezpečnosti testovania sa antigénovými testami v plnom prúde. Tvrdila preto, že riešením by bolo, keby sa nechal otestovať pred kamerou. Neverím však, že by to pomohlo. Že by to bolo inak, naznačuje aj stav sociálnych sietí pár hodín po tom, ako na Slovensku zaočkovali prvých ľudí. Ihla bola falošná, očkovali ich vitamínom B12. Teórií bolo viacero, jedna bláznivejšia než druhá.

Príčina je jednoduchá. Ľudia s konšpiračným uvažovaním sú na spochybňovanie informácií naučení. Odborník na vyvracanie hoaxov Vladimír Šnidl to potvrdil: „Či by pri očkovaní bola jedna kamera alebo päť, či tam je normálna ihla alebo vytáhovacia, ničomu nebudú veriť. Sú tak proste nastavení.“ (LIBAYOVÁ, 2021, online)

To sa mi potvrdilo aj v rozhovore so starkou. Mala pred sebou fakty, dokázané boli viacerými zdrojmi a ona sa ich rozhodla dobrovoľne ignorovať. Bolo to na smiech, zároveň som však bola zúfalá. Aj keď som ju mnohokrát prosila, aby mi tie svoje overené fakty neposielala, nedokázala si to odpustiť. A odpustiť si nedokázala ani spršku urážok a neprijemných obvinení na moju adresu. Obviňovala ma zo zaslepenosti, z veľkého ega aj z

tvrdohlavosti. Zhodila moju prácu, moje záľuby aj skúsenosti. Keď nefungujú argumenty, ľudia sa často utiekajú k osobným útokom. Nečakala som však, že by si to dovoľila aj moja stará mama len preto, aby mala v hádke navrch.

„Je dobré vedieť, čo sa deje mimo mňa a nemať klapky na očiach ako majú kone v záprahu, aby nevideli nič okolo a nebáli sa, keď idú po meste,“ znelo odôvodnenie jej výbuchu.

Nebudem klamať, bolo toho na mňa veľa. Občas je ťažké nechať na seba útočiť bez reakcie. Taktiež si myslím, že nie je nutné písať, čo sme si povedali. Nepomohlo to mne v tej chvíli a nepomohlo by to ani teraz, nikomu. Neviem si však predstaviť, že by sa podobne zachovala iná stará mama kohokoľvek z mojich známych. Aká je typická stará mama? Často je to len o dávaní darčiekov a kŕmení (či prekrmovaní?) svojich vnúčat. Očividne je v tom ale aj niečo iné. Aj seniori majú svoj rozum, svoj odžitý život, svoje skúsenosti a svoje názory. Mladšie generácie ich zanedbali, často ich berú len ako senilné starosti, ktoré sa hodia akurát do domova dôchodcov. Nie je preto prekvapením, keď s láskou spomínajú na obdobie pred revolúciou. Keď majú v sebe predstavu, že keď už raz prežili socializmus, a preto na nich nová propaganda nedosiahne, neovplyvní ich. Myslia si, že sú v bezpečí, no obeťou sú častejšie než ostatní. Poľujú na nich predavači predražených hrncov a perín, sociálni demokrati s ružami a po novom aj sociálne siete. Ako spoločnosť sme ich sklamali. Nenaučili sme ich, ako stíhať utekať za spoločnosťou, ktorá sa hýbe rýchlosťou svetla. Ukázali sme im, ako si do počítača stiahnuť solitaire, ale zabudli sme im ukázať množstvo podvodníkov a klamárov, ktorý čakajú na správny moment, kedy zaútočiť. Nejde vždy len o doslovnú krádež, o peniaze. Vziať im môžu aj súdnosť. Bez hanby ich presvedčia o tom, že svet sa točí inak, ako si mysleli, a nechajú ich veriť novým, popleteným teóriám o svete.

Touto hádkou sme si so starkou pokazili vzťah, zrejme už navždy. Samozrejme, nebola jediným dôvodom, ale poslúžila ako posledný kliniec do rakvy. Čo je smutné, za následok to malo aj ochladnutie jej vzťahov s mojimi rodičmi. Nie je totiž ľahké pozerat' sa na to, ako vaša matka uráža vašu dcéru. Aj pre moju maminu to bolo náročné. Ani ona so starkou nemala najvrúcnejšie vzťahy, ale puto matky s dcérou je jedno z najpevnejších na svete.

Ponúkla som sa, že sa ospravedlím. Nebolo by to od srdca, to by som klamala. No v niektorých situáciách je najdôležitejšie preniesť sa cez svoju pýchu a tipovala som, že taký čas práve nastal.

Mamina odpoveď ma prekvapila: „Ani náhodu. Neželám si to.“

A tak sa zrejme skončil náš vzťah. Je otázne, nakoľko zaň môže jej mediálna (ne)gramotnosť, Štefan Harabin, Igor Bukovský, dezinformačné weby či samotný Facebook, a

do akej miery boli tieto faktory len vyvrcholením už tak naštrbeného vzťahu. Faktom však je, že starká preposiela a zdieľa hoaxy dodnes. Viem tiež, že nie je jediná.

Preto sa pýtam, ako je to možné. Ako sme sa dostali do doby, kedy seniori nedokážu odhaliť, čo je pravda a čo nie. Do doby, kedy im nikto neukáže, ako sa bezpečne pohybovať na internete. Nikto ich nenaučí, ako si overovať fakty a zdroje. V dobe, kedy sú od ostatných izolovaní nielen vekom, ale aj pre pandémiu, sú v obrovskom nebezpečenstve. Kto im však pomôže?

Použitá literatúra

LIBAYOVÁ, B. 2020. Bloger Jakub Goda: Nie je cenzúrou, ak niekto odmietne predávať antisemitský časopis. In obcasnecas.ukf.sk [online]. 5.10.2020. [cit. 5.3.2021]. Dostupné na: <https://www.obcasnecas.ukf.sk/2020/10/bloger-jakub-goda-nie-je-cenzurou-ak-niekto-odmietne-predavat-antisemitsky-casopis/>

LIBAYOVÁ, B. 2021. Novinár Vladimír Šnidl: Nezdá sa to, ale aj s voličmi Kotlebu máme veľa spoločného. In obcasnecas.ukf.sk [online]. 3.3.2021. [cit. 5.3.2021]. Dostupné na: <https://www.obcasnecas.ukf.sk/2021/03/novinar-vladimir-snidl-nezda-sa-to-ale-aj-s-volicmi-kotlebu-mame-vela-spolocneho/>

Študentská vedecká odborná činnosť (ŠVOČ)

ŠVOČ ponúka študentom vysokých škôl možnosť vypracovať odborné práce na témy súvisiace s oblasťou štúdia. Práca bola zaradená medzi víťazné a najlepšie práce v jednotlivých sekciách súťaže Študentská vedecká odborná a umelecká činnosť (ŠVOUČ) za rok 2021 na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Všetky ocenené a publikované práce v časopise Prohuman za rok 2021 nájdete tu: <https://www.prohuman.sk/category/typ-prispevku/the-best-of-svoc-2021>

Kontaktné informácie

UNIVERZITA
KONŠTANTÍNA
FILOZOFA **FILOZOFICKÁ**
V NITRE **FAKULTA**

Filozofická fakulta

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Štefánikova 67, 949 01 Nitra

<https://www.ff.ukf.sk>

